

REŞİT EMRE KONGAR, 1941'de İstanbul'da doğdu. 1963 yılında Siyasal Bilgiler Fakültesi'nden, 1966 yılında da Michigan Üniversitesi'nden mezun oldu.

1968 yılında Hacettepe Üniversitesi'nde Sosyal Çalışma Yüksek Okulu'nu kurdu; 1981'de "Atatürk ve Devrim Kuramları" adlı takdim teziyle Hacettepe Üniversitesi Senatosu'nca profesörlüğe yükseltildi.

15 Şubat 1983'te, sakalını kesmeyi reddederek askeri rejimi protesto etmek için üniversiteden istifa etti. 1983-1987 arasında *Hürriyet* gazetesinde danışmanlık, 1987-1991 arasında KAMAR Kamuoyu Araştırma Şirketi'nde yöneticilik yaptı; Nisan 1992'de Kültür Bakanlığı Müsteşarlığı'na atandı; 1995 sonunda müsteşarlık görevinden ayrıldı, 1996'da üniversite öğretim üyeliğine geri döndü.

1996 başında Federal Almanya tarafından Üstün Hizmet Madalyası Büyük Liyakat Haçı'yla, İtalya tarafından Commadore Madalyası'yla, Polonya tarafından Commandor Nişanı'yla ödüllendirildi.

2001 yılında *Cumhuriyet* gazetesini yayın danışmanlığına atandı, halen köşe yazarlığını sürdürmektedir.

2005-2011 yılları arasında NTV'de "Yorum Farkı" programını yaptı.

Çeşitli ödülleri arasında 1977 Türk Dil Kurumu Bilim Ödülü (*Türkiye'nin Toplumsal Yapısı*), 1979 Sedat Simavi Vakfı Sosyal Bilim Ödülü (*Toplumsal Değişme Kuramları ve Türkiye Gerçeği*), 1998 Aydın Doğan Sosyal Bilimler Ödülü (*21. Yüzyılda Türkiye*) ve 2008'de Sertel Gazetecilik Vakfı Demokrasi Ödülü (*Demokrasimizle Yüzleşmek*) de vardır.

www.kongar.org

PROF. DR. EMRE KONGAR'IN YAYINEVİMİZDEKİ ÖTEKİ KİTAPLARI

- ABD'nin Siyasal İslam'la Dansı, (10. basım, 2013). Türkiyenin öndeki "model olma" seçeneğini irdeliyor.
- Atatürk Üzerine, (8. basım, 2012). Atatürk üzerine özgün denemeler.
- Babam, Oğlum, Torunum, (8. basım, 2012). Emre Kongar'ın 100 yıllık aile öyküsünü, Türkiyenin toplumsal değişmesine koşut olarak anlattığı anılar.
- Ben Müstesarken, (11. basım, 2011). Emre Kongar'ın, Ankara'da, siyaset, bürokrasi ve sanat çevrelerinde yönetici olarak geçirdiği yıllar, eleştirel bir mizah anlayışla anlatıldığı anı kitabı.
- Demokrasi ve Kültür, (7. basım, 2012). Demokrasimizin sorunları, kültür ve demokrasinin ilişkileri.
- Demokrasi ve Laiklik, (7. basım, 2012). Günümüzün saptırılmış kavramları olan demokrasi ve laiklik konularında açıklayıcı yazıların toplandığı bir "Aydınlanma" kitabı.
- Demokrasi ve Vampirler, (4. basım, 2002). Türkiye'de demokrasinin yaşama düzenine nasıl dönüştüğüne ilişkin güncel çözümleme ve yorumlar.
- Demokrasimizle Yüzleşmek, (19. basım, 2008). Türkiye'deki demokratik rejimi eleştiren ve çözümler öneren bir çalışma.
- Devrim Tarihi ve Toplum Bilim Açısından Atatürk, (15. basım, 2012). Atatürk'e, toplum bilim kuramlar açısından yeni bir bakış.
- Hocaefendi'nin Sandukası (roman), (20. basım, 2014). Günümüz toplumunun, üniversitesinin ve öğrenci olaylarının hicvedildiği, Fatih Sultan Mehmet döneminde geçen bir aşk, macera ve gerilim romanı.
- İçimizdeki Zalim, (9. basım, 2015). Bir toplum bilimci duyarlılığıyla hem bireysel dünyamızda hem de toplumsal yaşamın derinliklerinde "zalim"inin izinin sürüldüğü bir kitap.
- Kızlarıma Mektuplar, (71. basım, 2015). Emre Kongar'ın, okumak için evden ayrılan ikiz kızlarına yazdığı, onlarla dertleştiği, kendisini ve erkek egemen feodal toplumu eleştirdiği mektuplar.
- Konsantremi Bozma!, (4. basım, 2006). Prof. Emre Kongar, keskin gözlem gücü ve derin kültürüyle, hem "Türkiye'deki medya"nın hem de "medyatik Türkçe"nin sorunlarına eğiliyor.
- Kültür Üzerine, (10. basım, 2013). Kültür üzerine temel bilgiler, denemeler, kültürümüzün kaynakları ve özellikleri.
- Küresel Terör ve Türkiye, (12. basım, 2011). Prof. Emre Kongar bu yapıtında küreselleşmeyi, küreselleşen terörü ve bu ikisinin dünyayı ve Türkiye'yi nasıl etkileyeceğini irdeliyor.
- 12 Eylül Kültürü, (6. basım, 2012). 12 Eylül'ün kültürel açıdan eleştirisi.
- Toplumsal Değişme Kuramları ve Türkiye Gerçeği, (18. basım, 2014). Toplumsal bilimlerdeki büyük, orta ve küçük boy değişme kuramlarının anlatıldığı, eleştirildiği ve Türkiye için sonuçlar çıkarıldı bir temel başvuru kitabı. (Sedat Simavi Sosyal Bilimler Ödülü.)
- Trajikomik, (6. basım, 2005). Emre Kongar'ın, toplumsal sorunlarımıza ince bir mizah anlayışla eğildiği, hem gülümseten hem de düşündürülen bir kitap.
- Türk Toplum Bilimcileri I, (5. basım, 2003). Emre Kongar'ın arkadaşlarıyla birlikte yazdığı bir temel başvuru kitabı.
- Türk Toplum Bilimcileri II, (3. basım, 2001). Birinci cildin devamı. Her toplum bilimcinin elinde bulunması gereken bir yapıt.
- Türkiye Üzerine Araştırmalar, (2. basım, 1996). Gecekondu, aile ve kent planlaması üzerine toplumbilimsel yaklaşımlar.
- Yamyamlara Oy Yok!, (5. basım, 1999). Türkiye'de siyasal yozlaşma ve politikacıların nasıl yamyamlaştığı üzerine denemeler.
- Yaşamın Anlamı, (14. basım, 2012). Yaşam, sevgi ve üretim üzerine otobiyografik denemeler.
21. Yüzyılda Türkiye, (47. basım, 2015). Geçmişten günümüze, günümüzden geleceğe Türkiye'yi çözümleyen bir yapıt. (Aydın Doğan Vakıf Ödülü.)
- 28 Şubat ve Demokrasi, (6. basım, 2012). 28 Şubat'ın demokrasimiz açısından ifade ettiği anlam ve Türkiye'nin demokrasi sorunları üzerine düşünceler.
- Yozlaşan Medya ve Yozlaşan Türkçe, (3. basım, 2003). Yozlaşan medyanın sorunları, Türkçe yanlışları ve çözüm önerileri.

EMRE KONGAR

Tarihimize Yüzleşmek

Remzi Kitabevi

TARİHİMİZLE YÜZLEŞMEK / Emre Kongar

© Remzi Kitabevi, 2006

Her hakkı saklıdır.

Bu yapıtın aynen ya da özet olarak
hiçbir bölümü, telif hakkı sahibinin
yazılı izni alınmadan kullanılamaz.

Editör: Yasemin Aktaş

Kapak fotoğrafı: Berna Tüzün Çankaya

Kapak düzeni: Ömer Erduran

ISBN 978-975-14-1698-8

BİRİNCİ BASIM: Nisan 2006

DOKSAN DÖRDÜNCÜ BASIM: Aralık 2015

Kitabın bu basımı 2000 adet yapılmıştır.

Remzi Kitabevi A.Ş., Akmerkez, E3-14, 34337, Etiler-İstanbul

Sertifika no: 10705

Tel (212) 282 2080 Faks (212) 282 2090

www.remzi.com.tr post@remzi.com.tr

Baskı ve cilt: Remzi Kitabevi A.Ş. basım tesisleri

100. Yıl Matbaacılar Sitesi, 196, Bağcılar-İstanbul

Sertifika no: 10648

İçindekiler

Önsöz.....	7
Yeni İlaveli Baskıya Önsöz	10
İnsanlar Tarihe Neden Yanlış Bakar?.....	13
Türkler Müslümanlığı Kılıç Zoruyla Kabul Etmişlerdir	19
İslam'da İlk Laiklik Tohumlarını Türkler Ekti	22
Türk Müslümanlığı Arap Müslümanlığından Farklıdır	28
Anadolu'nun Türkler Tarafından Fethinde IV. Haçlı Seferi'nin Rolü.....	36
Osmanlı İmparatorluğu Bizans'ın Desteğiyle Kuruldu.....	41
Bizans Hıristiyanlar Arasındaki Mezhep Kavgalarından Dolayı Daha Kolay Düşmüştür	44
Batılılaşma Göçle Başlar.....	47
Alparslan'la Sürer	47
Fatih Sultan Mehmet'le Kurumlaşır.....	47
“Osmanlı Hiç Kimseyi İnancından Dolayı Yakmamıştır” Yalanı	57
Büyük Osmanlı Bilgini Takiyettin	62
ve (Top Ateşiyle) Yerle Bir Edilen	62
İlk Gözlemevi	62
Osmanlıyı Çökerten Dış Borç Süreci Kırım Savaşı'yla Başlar	66
Osmanlı İmparatorluğu'nun Yıkılışı 20 Aralık 1881'de Gerçekleşir	73
Osmanlı Borçlarını Yalnız Türkiye Cumhuriyeti Ödemedi	76
Osmanlı İmparatorluğu Neden Çöktü?.....	78

Ermeni Sorunu Nedir?.....	88
Abdülhamit Ulu Hakan mıydı Kızıl Sultan mı?	126
Vahdettin Hain miydi?.....	136
Amerika Birleşik Devletleri Hangi Lozan'ı, Neden İmzalamadı?.....	146
Atatürk'ün Yalnızlığı -I:	162
Kurtuluş Savaşı Kahramanları Hilafetçiydi	162
Atatürk'ün Yalnızlığı -II:.....	167
Cumhuriyet'in İlanı ve Devrimler	167
Gazi Mustafa Kemal Atatürk'ü Bölmek Olanaklı mıdır?	172
Soğuk Savaş'ın Anlamı ve Etkisi.....	177
Demokrat Parti Niçin Demokrat Değildi?	190
Cumhuriyet Tarihi Açısından Asker-Siyaset İlişkileri	197
Atatürkçü Aydınların Öldürülüşü	217
Bitirirken: Yanlış Önerme, Soru ve Söylemlere Doğru Yanıtlar	226
İslam ve Demokrasi Bağdaşır mı?	239
17 ve 25 Aralık 2013'te Ne Oldu?	249
Türkiye "Haydut Devlet" mi Oluyor?.....	259
Charlie Hebdo ve Paris Açısından Siyasal İslam.....	264
Dersim'de Ne Oldu?	284
Tehcirin 100. Yılı: Milliyetçilik, Soykırım ve Perinçek Davası.....	296
Gezi Direnişi Neydi, Ne Sonuç Verdi?	321
Egemenlerin Ahlakı Üzerine	345
Dizin	351

Önsöz

Bu önsözünü iki amaçla yazıyorum.

Birinci amacım bu kitabın hangi ortamda, hangi tarihsel, toplumsal ve siyasal koşullar altında yazıldığını –özellikle gelecek kuşaklar için– belirtmek.

İkinci amacım da nasıl bir çalışma yöntemi uyguladığımı açıklamak.

Sovyetler Birliği'nin çöküşünden sonra dünya yeni bir döneme girdi:

Küreselleşme denilen bu dönemin *Birinci Aşaması* da tamamlandı, dünya ve Türkiye, *İkinci Aşama'yı* yaşıyor.

Sovyetler'in çöküşüyle başlayan, 1991-2001 yılları arasındaki *Birinci Aşama'da*, dünyadaki savaşların bittiği, refahın artacağı ve adil paylaşımının yaygınlaşacağı, *tarihin sonunun geldiği* yanılsaması dünyaya egemendi.

11 Eylül 2001'de El Kaide'nin Amerika'ya saldırıları, bu aşamayı bitirdi, Küreselleşme, *İkinci Aşama'ya* geçti:

Bu aşamanın en önemli özelliği, terörün de küreselleşmesi oldu.

Ayrıca, savaşların sona ereceği ve artan refahın adil paylaşımının gerçekleşeceği hayalleri de suya düştü.

Bu aşamada Amerika, değişen yeni koşullarda, dünya egemenliğini sürdürmek için, çok daha aktif, çok daha saldırgan bir siyasal ve askeri rol üstlendi; Irak'ı da işgal ederek, Türkiye'ye komşu oldu.

Birinci Aşama'da önemini yitirdiği öne sürülen *ulus-devlet* kavramı, bu aşamada yeniden önem kazandı.

Yeniden önem kazanan bir başka kavram ise din ve “*din savaşları*” idi.

Amerikalı düşünürlerin “*uygarlıklar çatışması*” adı altında öncülüğünü yaptığı bu din savaşları, El Kaide gibi radikal siyasal İslamcı örgütlerin ve bazı totaliter İslamcı devletlerin desteğiyle bütün dünyayı pençesine aldı.

Bu çerçevede, dünyada din savaşları stratejisi pompalanırken, Türkiye’de de “*dinci görüşler*” siyasette önem kazandı, gündemi belirlemeye başladı.

Böylece iç ve dış dinamik öğelerinin ortak etkisiyle dünyayla birlikte Türkiye de, bir Ortaçağ karanlığına doğru sürüklenmeye başladı.

Türkiye’nin Amerika ve Avrupa Birliği ile olan ilişkilerinde, özellikle de karşı karşıya olduğu bölücü etnik terör tehlikesi ve Kıbrıs sorunu gibi konularda uğradığı haksızlıklar, bir başka akımı daha, milliyetçiliği de güçlendirdi.

Bu eğilimin yükselişini, Turgut Özakman’ın *Şu Çılgın Türkler* kitabının tirajında, ya da *Kurtlar Vadisi-Irak* filminin izleyici sayılarında somut olarak görmek olanaklı.

Dünya, bir değişim ve savaş çılgınlığı yaşıyor.

Bu değişim sürecini ve savaş çılgınlığını kendi ideolojilerine ve çıkarlarına göre yönlendirmek isteyen Amerika ile radikal siyasal İslam dünyanın hızla Ortaçağ’a gidişini destekliyor.

Türkiye Ortadoğu, Balkanlar, Kafkaslar, Yakındoğu dörtgeninin içinde, çevresi ateş çemberiyle çevrilmiş bir bölgede yaşam savaşı veriyor.

İşte bu kitap bu koşullarda yazıldı.

Amacım, hangi ideolojik ya da siyasal çözümden yana tavır koymuş olurlarsa olsunlar, değerli okurlarımın bu tavırlarının doğru ve nesnel tarihsel gerçeklere dayamalarını sağlamaya yardımcı olmaktır.

Unutmayalım ki, çözüm önerilerimiz, tarihe uygun olduğu ve gerçekleri yansıttığı oranda ikna edici ve başarılı olur.

İkinci olarak bu çalışmada kullandığım yöntemi açıklamak istiyorum:

Ben bir tarihçi değilim, bir toplumbilim öğrencisiyim.

Bu kitapta yazdıklarımı, bulduğum yeni belgeler veya kimse-
nin bilmediği özgün metinler üzerine de dayandırmadım.

Tam tersine, yazdıklarımı, başta *İslam Ansiklopedisi* ve *Türk
Ansiklopedisi* olmak kaydıyla, herkesin bildiği, herkesin her an
ulaşabileceği, *güvenilir* kaynaklara dayandırdım.

Pek çok bölümde, yararlandığım kaynakları da belirttim.

Böylece meraklı okurların daha derinliğine bilgi edinmeleri
için yol göstermeye de çalıştım.

Bu çalışmada ancak doğruluğu, gerçekliği kabul edilmiş bilgi-
ler kullandım.

Çalışmamda *özgün* olan taraf bu bilgiler değil, bu bilgilerin
birbirleriyle ilişkilerinin kurulması ve belli bir sistematik içinde
yorumlanmasıdır.

Okularım, okuduklarıyla kendi görüşlerini karşılaştırdıkları-
rında, birçok yerde belki şaşırarak, belki kızarak, belki de sevine-
rek, pek çok gerçeğin nasıl gözden kaçmış ya da kaçırılmış oldu-
ğunu fark edecektir.

“Resmi tarih” veya “gayri resmi tarih” açısından, bu her iki ta-
rih anlayışını da yalanlamak ya da desteklemek için özel bir çaba
harcamadım, sadece her ikisinin de yanlışlarını ve eksiklerini gös-
termeye ve gidermeye çalıştım.

Dilerim sizin için zevkli ve yararlı bir okuma serüveni olur.

İstanbul, Mart 2006

Yeni İlaveli Baskıya Önsöz

Tarihimizle Yüzleşmek kitabı çok büyük bir ilgi gördü. Yedi-sekiz yıl içinde resmi baskılar neredeyse 200 bine ulaştı. Elbette Anadolu piyasasını tutmuş olan ve iktidarın önlemeye çalıştığı korsan baskılar da bir o kadar daha basılmıştır.

Bu arada Türkiye’de tarihe dönük tartışmalar ayyuka çıktı.

İktidar, günceli etkilemek ve geleceği belirlemek için de geçmişimi değiştirmenin peşine düştü.

Böylece tarih bir anlamda, gerçek tarih olmaktan çıktı, günceli ve geleceği belirlemede kullanılan bir propaganda aracına dönüştü.

Böylece tarihimize doğru ve gerçekçi bakış yani tarihimizle gerçekler bağlamında “yüzleşmek” ayrı bir önem kazandı.

Kitabın ilk baskısının üzerinden geçen zaman zarfında hem ele aldığım konular açısından yeni gelişmeler yaşandı, hem de ele alınıp irdelenmesi gereken yeni konular ortaya çıktı.

Bu nedenle, hem yeni önem kazanan konular hakkında, hem de ele almış olduğum konular açısından ortaya çıkan yeni gelişmeler çerçevesinde 8 bölüm daha ekledim: İslam ve Demokrasi Bağdaşır mı?; 17 ve 25 Aralık 2013’te Ne Oldu?; Türkiye “Haydut Devlet” mi Oluyor?, Charlie Hebdo ve Paris Açısından Siyasal İslam; Dersim’de Ne Oldu?; Tehcirin 100. Yılı: Milliyetçilik, Soykırım ve Perinçek Davası; Gezi Direnişi Neydi, Ne Sonuç Verdi?; Egemenlerin Ahlakı Üzerine.

Dilerim olayları doğru tarihsel perspektifle değerlendirmenize yardımcı olurum.

İstanbul-Ulus, Aralık, 2015

TARİHİMİZLE
YÜZLEŞMEK

İnsanlar Tarihe Neden Yanlış Bakar?

Son zamanlarda “*Tarihimizle yüzleşmek*” adına pek çok saçma sapan iddia öne sürüldü, tarihsel gerçekler saptırıldı.

Bu kitabı, gerek “resmi tarih”in eksik bıraktıklarını tamamlamak ve hatalarını düzeltmek, gerekse ona karşı çıktığını öne süren ama daha da büyük yanlışlar-saptırmalar yapan “gayri resmi tarih” tezleri karşısında gerçekleri anımsatmak için yazdım.

Tarihimizde gözden kaçan ya da yanlış ele alınan konulara girmeden önce bir başka sorunun yanıtını vermek gerekir.

İnsanlar tarihe neden yanlış bakar?

Bu sorunun yanıtlarını vermeden, tarihe bakıştaki eksiklikleri, yanlışları saptamanın ve tabii doğru yaklaşımları da önermenin olanağı yoktur.

Bu nedenle ilk olarak, insanların tarihe neden yanlış baktıkları konusunu biraz irdelemek istiyorum.

Tarih, toplumsal bilimlerin laboratuvarıdır.

Bana kalsa, her türlü toplumsal bilimler eğitimi için önce tarih okunmasını zorunlu kılardım.

Tabii bu kitabı eleştirel gözle okuyan okurlar soracaklar:

“*Hangi tarih?*”

“*Hangi eğitim?*”

Türkiye’de eğitim bir rezalet.

Tarih anlayışı ve tarih eğitimi ise bu rezaletin içinde ayrı bir fecaat.

Eğitim ve özellikle de tarih eğitimi doğru dürüst yapılmayınca, bunun yerini “*medyatik çıkışlar*” alıyor.

İşin içine medya karışınca ekranlar, gazete sütunları ve kitaplar ya cahillerin ya üçkâğıtçı politikacıların ya da garip ve eksantrik çıkışlar yaparak dikkat çekmek isteyen sözde biliminsanlarının egemenliğine giriyor.

Birkaç düzgün biliminsanının kimi zaman medyada zorlukla yer bulan cılız açıklamaları ise bu kargaşa içinde güme gidiyor.

Böylece sadece gençlerimiz değil kamuoyumuz da, hem tarihimiz hem de dolayısıyla toplumumuz hakkında yalan yanlış ve çoğu zaman da kasıtlı olarak saptırılmış bilgilerle “*biçimlendiriliyor*”.

Tarihe bakışımızda kimi zaman kasıtlı ve bilinçli, kimi zaman da cehaletten kaynaklanan sistematik üç tane yanlış var:

1) *İnsanlar tarihi, genellikle sahip oldukları ideolojilere göre saptırılır.*

Tarihe bakarken, genellikle kasıtlı yapılan yanlışların altında yatan bu “*ideolojik saptırma*”, en çok dinci ve milliyetçi çizgide, Müslümanlığı ve Türklüğü yüceltmek veya tam tersine, haksız ve yanlış suçlamalarla yermek ve küçültmek konularında görülür.

Her toplum, kendi dininin ve milletin öteki dinlerden, mezheplerden, ırklardan ve milletlerden daha iyi veya daha üstün olduğunu düşünmek, buna inanmak eğilimindedir.

Bu eğilim, hem Tarım Devrimi’nden sonra ortaya çıkan din devletlerinin, hem de Endüstri Devrimi’nden sonra ortaya çıkan ulus devletlerin oluşumlarının bıraktığı bir mirastır.

Hemen hemen her ülkenin ordusu, kendisine göre tarihin kahraman ordusu, milleti, yine kendisine göre insanlığın en yetenekli milletidir.

Her ülkenin dini, mezhebi yani inancı da, tabii kendisine göre insanlık tarihinin en güzel inancıdır.

Bu ideolojik inançlar, insanların devlet karşısında doğuştan eşitliğine dayalı bir demokrasi ve insan hakları anlayışıyla dengelenmezse, Hitler Faşizmi ya da El Kaide terörü gibi, kitlesel cinayetlere yol açan sapmalar ortaya çıkar.

Tabii bu dinci ve milliyetçi sapmalar, saptırmalar, tam ters bir yönde de görülebilir:

Birtakım insanlar, ülkelerinin sorunlarından, sahip oldukları dini ve milliyeti sorumlu tutarlar.

Bunların yanlış tezlerine göre “*Türkler adam olmaz*” veya “*Müslümanlar geridir*”.

Bu tezlerin yansımalarını, Osmanlı İmparatorluğu’nun “*Müslüman olduğu için*” veya “*Türkleri ezdiği için*” çökmüş olduğu gibi yanlış iddialarda da görebiliriz. (Osmanlı’yla ilgili bölümlerde her iki tezin yanlışlığını da göstermeye çalıştım.)

Dinci ve milliyetçi çizgide, dinimizi ve milliyetimizi yüceltmek veya onları suçlamak amacıyla ortaya atılan bu “*genel saptamalar*”, son zamanlarda ülkemizde görüldüğü gibi güncel siyaset aracı olarak da üretilebilir.

Herkesin bildiği klasik örnekler, Abdülhamit ve Vahdettin konularında ünlü politikacılarımızın ya bizzat başlattığı ya da başlandıktan sonra katıldıkları polemiklerdir.

Türkiye’de “resmi tarih”in birtakım eksikleri ve yanlışları olduğu muhakkaktır.

Ne yazık ki, “resmi tarih”e bir seçenek olarak oluşturulan “gayri resmi tarih” de, kimi zaman tarihi gerçeklere tümüyle aykırı öyküler uydurmuştur.

İşin korkunç yanı, dinci politikacıların ağzından sık sık tekrarlanan bu yalanlar, geniş kitleler tarafından gerçek gibi algılanmaya başlamıştır.

İşin ilginç yanı “resmi tarih tezi” de kaçınılmaz olarak dinci-milliyetçi çizgide oluşturulduğu için, zaman zaman Cumhuriyet karşıtı söylemlerle tarihi saptıran “gayri resmi tarih”le “resmi tarih” aynı yönde eksik ya da yanlışlara düşme tuzağından kurtulamamışlardır.

Atatürk’ün Samsun’a gittiği derme çatma *Bandırma* adlı geminin kocaman bir şilep olduğu ya da İstiklal Mahkemeleri’nde yüz binlerce Müslüman’ın inançlarından dolayı idam edildiği gibi kaba yalanları bir yana bıraksak bile, örneğin Osmanlı İmparatorluğu’nun kuruluşunda, IV. Haçlı Seferi gibi işlevsel bir olayın rolü bizim tarih eğitimimizde hiç yer almaz.

Tabii ideolojik saptırmaların en kötüsü, politikacıların ya da belli politik görüşlerin bayraktarlığını yapan sözde biliminsanla-

rının, tarihi, güncel tezlerini ya da duruşlarını desteklemek için bilerek ve kasıtlı olarak saptırmalarıdır.

Ne yazık ki, bu tür güncel ideolojik saptırmalar ile dinci ve milliyetçi çizgideki olumlu ya da olumsuz görüşlere dayalı saptırmalar zaman zaman üst üste çakışmakta ve gerçek olaylara dayalı tarih tanınmaz, içinden çıkılmaz bir hale gelmektedir.

2) *İnsanlar kimi zaman ele alınan olay ya da olguları, genel tarih ve dünya bağlamı dışında, soyut biçimde, dünya konjonktüründen ve tarihsel süreçlerden yalıtarak irdeler.*

Örneğin, Türkiye aleyhine kullanılan Ermeni sorunu, hukuksal ve toplumsal temeli 1774 Küçük Kaynarca Antlaşması'na, tarihsel ve dinsel temeli I. Haçlı Seferi'ne kadar dayanan bir siyasal süreç olarak görülmez.

Bu olayın, önce Anadolu'nun, sonra da Osmanlı'nın Batı tarafından paylaşılma sorunuyla ilişkisi kurulmaz.

Ermenilerle Osmanlılar arasındaki karşılıklı katliam, Birinci Dünya Savaşı'ndaki Osmanlı-Rus Savaşı'ndan bağımsız ele alınır.

Ermeni soykırımı savlarını ileri sürenler, bu dönemde, bir "soykırım" için gerekli olan "faşist milliyetçiliğin" bir ideoloji olarak Osmanlı'da gelişip gelişmediğini irdelemezler.

Ya da Cumhuriyet tarihi, özellikle de "çok partili demokrasiye geçiş süreci", 1945'te başlayan ve bütün dünyayı pençesine alan bir "Soğuk Savaş" dikkate alınmadan, Türkiye üzerindeki Sovyet talepleri irdelenmeden çözümlenmeye çalışılır.

Değerli okurlarımın göreceği gibi, bütün bu konuları ileriki sayfalarda, tarihsel boyutları ve o zamanki koşullar çerçevesinde soğukkanlı bir biçimde ele almaya, süreçleri, temel ilişkileri gözden kaçırmadan irdelemeye çalıştım. (Dilerim başarmışımdır.)

3) *Tarih incelenirken yapılan en önemli yanlışlardan biri de, geçmişin, bugünkü kavramlar ve terimlerle irdelenmesi ve değerlendirilmesidir.*

Bunun en tipik örneği, Osmanlı İmparatorluğu'nun XIV. ile XVII. yüzyıllar arasındaki temel yapısının "insan hakları" bağlamında değerlendirilmesi yanlışdır.

İster Osmanlı'yı ve İslamı yüceltmek, isterse Osmanlı'yı ve Müslümanlığı yermek adına yapılsın, böyle bir irdeleme yanlıştır.

Sonuç ister olumlu olsun, isterse olumsuz, böyle bir değerlendirilme yapılamaz, çünkü "*insan hakları*" dünyada XVIII. yüzyılda ortaya çıkmış olan bir kavramdır.

Örneğin, Osmanlı İmparatorluğu'nun XV. ve XVI. yüzyıllarda İspanya'da kıyım uğrayan ve sürgüne zorlanan Musevi cemaatine kollarını açmış olması, (bugün için övünülecek, insan haklarına uygun bir davranış olmakla birlikte) o gün için "*insan hakları*" konusuyla ilgili değil, o dönemin dünya konjonktürü çerçevesinde ele alınması gereken bir olaydır.

Nitekim Osmanlı'ya göç eden Museviler, Osmanlı uyruklu Müslümanlarla eşit haklara sahip vatandaşlar olarak değil, belli mahallelerde oturmaya mecbur bırakılarak, ancak kendi içlerinde iletişime izin verilen bir azınlık muamelesi görmüşlerdir.

Tabii bu durum Osmanlı'nın, Hıristiyan zulmünden kaçan Musevilere kucak açmasının önemini azaltmaz, çünkü o dönem "*din-tarım imparatorlukları*" dönemidir ve bütün devletler, kendi topraklarında yaşayan insanlarla olan ilişkilerini din ve mezhep bağlamında değerlendirmektedir; Osmanlılar bu dönemde bile Hıristiyanların kıyım uğrattığı ve sürdüğü Musevilere insanca yaşama olanakları sağlamışlardır.

Bu davranışın altında Müslüman Osmanlıların, Hıristiyan Batılılarla savaş halinde oluşunun stratejik sonuçları da vardır:

O dönemde dünya güç dengelerini yakından izleyen Osmanlılar, Musevilere de, "*Düşmanınımın düşmanı dostumdur,*" anlayışıyla yaklaşmışlardır.

Ama tekrar edelim, bu gerçek, Osmanlıların Musevilere kollarını açmış olmalarının değerini azaltmaz.

Bana bu kitabı yazdıran nedenler, gerek politikacıların güncel gerçeklerle birlikte tarihi de saptırma çabaları, gerekse medyanın bu çabalara destek veren sorumsuz tutumudur.

Türkiye'de dincilik (şeriatçılık) ve ırkçılık (özellikle de ayrılıkçı ırkçılık) tehlikeleri ne yazık ki, insan haklarını ve demokrasiyi tehdit eden boyutlara ulaşmıştır.

